

İPEK BETÜL ALDEMİR

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Medeni Hukuk Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi

**EDİNİLMİŞ MALLARA
KATILMA REJİMİNDE
TARAF İRADELERİNİN ETKİSİ**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER.....	XI
KISALTMALAR.....	XXI

Birinci Bölüm SÖZLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜ KAPSAMINDA MAL REJİMİ SÖZLEŞMESİ

I. MAL REJİMİ SÖZLEŞMESİNİN HUKUKÎ NİTELİĞİ ve GEÇERLİLİK ŞARTLARI.....	1
A. GENEL BİLGİ	1
B. MAL REJİMİ SÖZLEŞMESİNİN AİLE HUKUKUNA İLİŞKİN DİĞER SÖZLEŞMELERDEN FARKI	2
C. MAL REJİMİ SÖZLEŞMESİNİN GEÇERLİLİK ŞARTLARI	3
1. MAL REJİMİ SÖZLEŞMESİ YAPMA HAK ve YETKİSİ	3
a. Sözleşmenin Tarafları	3
b. Sözleşme Ehliyeti	3
2. MAL REJİMİ SÖZLEŞMESİNİN ŞEKLİ	7
II. AİLE HUKUKUNDA SÖZLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜ	9

A. GENEL BİLGİ.....	9
B. MAL REJİMİ HUKUKUNDA SÖZLEŞME ÖZGÜRLÜĞÜ İLKESİ.....	13
1. MAL REJİMİ SEÇME ÖZGÜRLÜĞÜ	13
a. Türk Medenî Kanunu Kapsamında Mal Rejimi Seçme Özgürlüğü	13
aa. Seçimlik Mal Rejimlerinin Seçilmesi.....	13
bb. Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Seçilmesi	14
b. Milletlerarası Özel Hukuk Kapsamında Mal Rejimi Seçme Özgürlüğü	16
2. MAL REJİMİNİN İÇERİĞİNİ DÜZENLEME ÖZGÜRLÜĞÜ.....	18
a. Genel Bilgi.....	18
b. Seçimlik Mal Rejimlerinde Rejimin İçeriğini Düzenleme Özgürlüğü.....	23
aa. Mal Ayrılığı Rejiminin İçeriğinin Düzenlenmesi	23
bb. Paylaşmalı Mal Ayrılığı Rejiminin İçeriğinin Düzenlenmesi.....	24
cc. Mal Ortaklığı Rejiminin İçeriğinin Düzenlenmesi ..	24
c. Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Rejimin İçeriğini Düzenleme Özgürlüğü.....	26
aa. Genel Bilgi.....	26
bb. Mal Rejimi Sözleşmesi ile İçeriğin Düzenlenmesi	26
cc. Mal Rejimi Sözleşmesi Dışındaki Hukukî İşlemlerle İçeriğin Düzenlenmesi	27

İkinci Bölüm

EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA REJİMİNDE MAL REJİMİ SÖZLEŞMESİ ile YAPILABİLECEK DÜZENLEMELER

I. EDİNİLMİŞ MALLARIN KAPSAMININ DARALTILMASI.....	29
A. EŞLERİN MALVARLIĞI TÜRLERİ.....	29

B. EDİNİLMİŞ MALLAR.....	31
1. GENEL BİLGİ	31
2. EDİNİLMİŞ MALLARIN UNSURLARI.....	32
a. Mal Rejiminin Devamı Süresince Edinme	32
b. Karşılığını Vererek Elde Etme	33
c. Malvarlığı Değeri Olma	35
3. KANUNDA SAYILAN EDİNİLMİŞ MAL TÜRLERİ.....	36
a. Çalışmanın Karşılığı Olan Edim.....	36
b. Sosyal Güvenlik veya Sosyal Yardım Kurum ve Kuruluşlarının veya Personele Yardım Amacı ile Kurulan Sandık ve Benzerlerinin Yaptığı Ödemeler.....	37
c. Çalışma Gücünün Kaybı Nedeniyle Ödenen Tazminatlar.....	39
d. Kişisel Malların Gelirleri.....	40
e. Edinilmiş Malların Yerine Geçen Değerler	42
C. KİŞİSEL MALLAR.....	43
1. GENEL BİLGİ.....	43
2. KANUNDA SAYILAN KİŞİSEL MALLAR.....	43
a. Eşlerden Birinin Yalnız Kişisel Kullanımına Yarayan Eşya.....	43
b. Mal Rejiminin Başlangıcında Eşlerden Birine Ait Bulunan Eşya.....	46
c. Bir Eşin Sonradan Miras Yoluyla Elde Ettiği Malvarlığı Değerleri.....	46
d. Karşılıksız Kazanma Yoluyla Elde Edilen Malvarlığı Değerleri	47
e. Manevî Tazminat Alacakları	49
f. Kişisel Malların Yerine Geçen Değerler.....	50
D. EDİNİLMİŞ MALLARIN KAPSAMININ DARALTILMASI	50
1. GENEL BİLGİ.....	50

2. KİŞİSEL MAL OLACAĞI KARARLAŞTIRILABİLEN MALVARLIĞI DEĞERLERİ	52
a. Bir Mesleğin İcrası veya İşletmenin Faaliyetine Özgülenen Malvarlığı Değerleri	52
aa. TMK m. 221/1 Hükümünün Amacı	52
bb. TMK m. 221/1 Hükümünün Düzenleniş Biçimi	53
cc. Bir Mesleğin İcrasına veya İşletmenin Faaliyetine Özgülenen Malvarlığı Değerleri	55
dd. Denkleştirme	58
b. Kişisel Malların Gelirleri	58
aa. Genel Bilgi	58
bb. Eşlerin Yapabilecekleri Düzenlemenin Kapsamı	59
II. ARTIK DEĞERE KATILMADA FARKLI BİR ESASIN BENİMSENMESİ	61
A. ARTIK DEĞERİN BELİRLENMESİ	61
1. GENEL BİLGİ	61
2. ARTIK DEĞERİN HESAPLANMASI	62
a. Değerlendirmeye Alınacak Malvarlığı Değerinin Tespiti	62
b. Değerlendirme Ölçütü	65
c. Değerlendirme Anı	66
aa. Genel Olarak Değerlendirme Anı	66
bb. Sözleşme ile Değerlendirme Anının Belirlenmesi	68
B. KATILMA ALACAĞININ BELİRLENMESİ	69
1. KATILMA ALACAĞININ HUKUKÎ NİTELİĞİ	69
2. KATILMA ALACAĞININ KANUN TARAFINDAN BELİRLENMESİ	70
3. KATILMA ALACAĞININ HÂKİM TARAFINDAN BELİRLENMESİ	70
C. KATILMA ALACAĞININ BELİRLENMESİNDE EŞLERİN MAL REJİMİ SÖZLEŞMESİ ile DÜZENLEME YAPMASI	73

1. GENEL BİLGİ.....	73
2. BENİMSENE BİLECEK ESASLAR.....	74
a. Kanunî Katılım Oranının Değiştirilmesi.....	74
b. Katılma Alacağıın Belirli Bir Miktar Olarak Belirlenmesi.....	75
c. Katılma Alacağından Vazgeçilmesi.....	77
d. Esasın Eşler Yönünden Farklı Belirlenmesi.....	77
e. Farklı Esasın Şarta Bağlı Olarak Yapılması.....	78
f. Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Geçmişe Etkili Kılınması.....	79
3. YAPILABİLECEK DÜZENLEMELERİN SINIRI	80
a. Genel Bilgi.....	80
b. Koruma Altına Alınan Mirasçılar	80
c. Koruma Yöntemi	81
III. AİLE KONUTU HAKKINDA YAPILABİLECEK DÜZENLEMELER	83
A. GENEL BİLGİ	83
B. SAĞ KALAN EŞE AİLE KONUTU ve EV EŞYASININ ÖZGÜLENMESİ	85
1. HÜKMÜN UYGULANMA KOŞULLARI.....	85
a. Mal Rejiminin Ölümle Sona Ermesi.....	85
b. Aile Konutu ve Ev Eşyasının Ölen Eşe Ait Olması.....	86
c. Sağ Kalan Eşin Katılma Alacağına Sahip Olması.....	88
d. Sağ Kalan Eşin Eski Yaşantısını Devam Ettirmek İstemesi	89
e. Talepte Bulunulması.....	90
aa. Talep Hakkı Sahibi.....	90
bb. Talebin Kapsamı	91
2. AYNÎ HAK TALEBİNİN İLERİ SÜRÜLMESİNİN SINIRI	92
C. EŞLERİN EV EŞYASI ve AİLE KONUTU ÜZERİNDE DÜZENLEME YAPMASI.....	92

Üçüncü Bölüm
EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA
REJİMİNDE MAL REJİMİ SÖZLEŞMESİ
DIŞINDA YAPILABİLECEK
DÜZENLEMELER

I. PAYLI MÜLKİYET KONUSU PAYA İLİŞKİN TASARRUFTA AKSİNİN KARARLAŞTIRILMASI	97
A. EŞLERİN MALVARLIKLARI ÜZERİNDEKİ YÖNETİM, YARARLANMA ve TASARRUF YETKİLERİ... 97	
B. EŞLERİN MALVARLIĞI DEĞERLERİ ÜZERİNDEKİ TASARRUF ÖZGÜRLÜĞÜNÜN EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA REJİMİ KAPSAMINDA SINIRLANMASI.....	98
1. GENEL BİLGİ.....	98
2. EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA REJİMİ KAPSAMINDA PAYLI MÜLKİYET KONUSU MAL ÜZERİNDEKİ PAYDA TASARRUF	98
a. Sınırlamanın Kapsamı	98
b. Diğer Eşin Rızası	100
3. EŞLERİN PAYLI MÜLKİYET KONUSU PAYA İLİŞKİN TASARRUF SINIRLAMASINI KALDIRMALARI.....	102
II. EŞLERİN BORÇLARI KONUSUNDA DÜZENLEME YAPMALARI	104
A. GENEL OLARAK EŞLER ARASINDAKİ BORÇLAR.....	104
1. EŞLER ARASINDAKİ BORÇLARIN TAKİBİ	104
2. EŞLER ARASINDAKİ BORÇLARIN ERTELENMESİ..	105
B. EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA REJİMİ KAPSAMINDA EŞLERİN BORÇLARI KONUSUNDA YAPABİLECEKLERİ DÜZENLEMELER.....	107
III. EŞLERİN DEĞER ARTIŞ PAYI ile İLGİLİ DÜZENLEME YAPMALARI	108

A. GENEL OLARAK DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞI	108
1. DEĞER ARTIŞ PAYININ TANIMI ve HUKUKÎ NİTELİĞİ.....	109
2. DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞININ KOŞULLARI	110
a. Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi Süresi İçerisinde Diğer Eşin Malvarlığı Değerine Yapılmış Bir Katkı Olmalıdır.....	110
aa. Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi Yürürlükte Olmalıdır	110
bb. Diğer Eşin Malvarlığı Değerine Yapılmış Bir Katkı Olmalıdır	111
b. Katkıda Bulunan Eş Bir Karşılık Almamış Olmalıdır....	116
c. Katkı Bağışlama Kastı Olmaksızın Yapılmalıdır	116
d. Değer Artışı Olmalıdır.....	117
e. Mal Rejimi Sona Ermeli ve Tasfiye Talep Edilmelidir ...	118
3. DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞININ HESAPLANMASI	118
4. DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞININ KATILMA ALACAĞINA ETKİSİ	120
B. DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞI ile İLGİLİ YAPILABİLECEK DÜZENLEMELER.....	123
1. GENEL BİLGİ.....	123
2. DEĞER ARTIŞ PAYINDAN VAZGEÇİLEBİLİR.....	124
3. DEĞER ARTIŞ PAYI ORANI DEĞİŞTİRİLEBİLİR.....	126
4. DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞINI ZAMANINDAN ÖNCE ÖDEMEYE İLİŞKİN EŞLERİN YAPACAKLARI ANLAŞMALAR.....	126
IV. KATILMA ALACAĞI ve DEĞER ARTIŞ PAYI ALACAĞININ ÖDENMESİNDE FAİZ DÜZENLEMESİ	127
A. GENEL BİLGİ.....	127
B. ZAMANAŞIMI	129
C. ÖDEME, ERTELEME ve GÜVENCE TALEBİ.....	131
D. FAİZ ÖDEMESİNE İLİŞKİN ANLAŞMA	133

Dördüncü Bölüm
TASFİYE SÖZLEŞMESİ VE MAL REJİMİNİN
TASFİYESİNİ ETKİLEYEN DİĞER
İŞLEMLER

I. GENEL BİLGİ.....	135
II. TASFİYE SÖZLEŞMESİ	136
A. GENEL OLARAK TASFİYE SÖZLEŞMESİ	136
B. TASFİYE SÖZLEŞMESİNİN GEÇERLİLİK ŞARTLARI	136
1. TASFİYE SÖZLEŞMESİNİN ŞEKLİ	136
2. TASFİYE SÖZLEŞMESİ YAPMA HAK ve YETKİSİ	138
a. Sözleşmenin Tarafları	138
b. Sözleşme Yapma Ehliyeti.....	138
3. TASFİYE SÖZLEŞMESİNİN HÜKÜMSÜZLÜĞÜ.....	140
a. Tasfiye Sözleşmesinin Yokluğu.....	140
b. Tasfiye Sözleşmesinin Geçersizliği.....	141
aa. Eksiklik	141
bb. Kesin Hükümsüzlük (Butlan)	141
cc. İptal Edilebilirlik	142
aaa. Yanılma.....	143
bbb. Aldatma	144
ccc. Korkutma	145
ddd. Aşırı Yararlanma.....	146
C. BOŞANMA HÂLİNDE TASFİYE SÖZLEŞMESİ.....	147
1. GENEL BİLGİ	147
2. ANLAŞMALI BOŞANMA DAVASINDA BOŞANMANIN SONUÇLARININ DÜZENLENMESİ	148
3. ANLAŞMALI BOŞANMA DAVASI HARİÇ BOŞANMA DAVALARINDA FER'Î SONUÇ SÖZLEŞMESİ	151
D. TASFİYE SÖZLEŞMESİNİN HÜKÜMLERİ	152
1. TALEP ve DAVA HAKKI	152

2. ÜÇÜNCÜ KİŞİYE BAŞVURU HAKKI	153
3. ZAMANAŞIMI	154
4. ALACAKLILARIN KORUNMASI	155
E. TASFİYE SÖZLEŞMESİNDE YER VERİLEBİLECEK DÜZENLEMELER.....	156
1. GENEL BİLGİ.....	156
2. YASAL MAL REJİMİNDEN KAYNAKLANAN BORÇ İLİŞKİLERİNİN DÜZENLENMESİ	157
a. Katılma Alacağının Düzenlenmesi	157
b. Değer Artış Payı Alacağının Düzenlenmesi	158
3. EVLİLİK BİRLİĞİNDEN DOĞAN BORÇ İLİŞKİLERİNİN DÜZENLENMESİ	159
4. TÜRK BORÇLAR KANUNU KAPSAMINDA YAPILABİLECEK DÜZENLEMELER.....	160
III. EVLİLİK BİRLİĞİ İÇERİSİNDE YAPILAN SÖZLEŞMELERİN MAL REJİMİNİN TASFİYESİNE ETKİSİ	161
A. MUVAZAALI İŞLEM ile ELDE EDİLEN MALLARIN İADESİ	161
1. GENEL BİLGİ	161
2. YASAL MAL REJİMİNİN TASFİYESİNDE MUVAZAAANIN İLERİ SÜRÜLMESİ.....	165
B. İNANÇLI İŞLEM ile DEVREDİLENLERİN İADESİ	169
1. GENEL BİLGİ	169
2. YASAL MAL REJİMİNİN TASFİYESİNDE İNANÇLI İŞLEM ile DEVREDİLENLERİN İADESİ TALEBİ	170
C. TEMSİL YETKİSİ ile ELDE EDİLENLERİN İADESİ	172
SONUÇ	175
KAYNAKÇA	179